

E-DEMOCRAȚIE. DEMOCRAȚIE DIGITALĂ

Alexandr BULAT

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: În perioada actuală tot mai puternic se manifestă insuficiența sistemului democratic actual de a reprezenta toate categoriile sociale, tot mai des situația democratică relativ benefică derapează spre o situație defectuoasă. Odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale, s-a creat un mediu absolut prielnic pentru realizarea unui nou model de organizare statală și anume trecerea de la o democrație reprezentativă la o democrație participativă în domeniul on-line. Care sunt instrumentele și de ce E-Democrația este un model după care ar trebui să se organizeze societatea modernă se va comunica în prezentul articol

Cuvinte cheie: E-Democrația, democrație, societate modernă, democrație participativă, democrație reprezentativă

Ce este E-Democrația?

E-Democrația, cunoscută ca și **Democrație digitală** sau **Internet Democrație**, înglobează tehnologiile informaționale și de comunicare a secolului 21 pentru promovarea valorilor democratice. Totodată este o formă de guvernământ prin intermediul căreia fiecare cetățean adult este eligibil să participe într-o măsură egală în propunerea, elaborarea și crearea legilor. E-Democrația presupune condiții de ordin social, economic și cultural favorabile unei practici de auto-determinare politică, fiecare individ nefiind expus la acțiunea opresiunii și constrângerii.

Care sunt obiectivele E-Democrației?

Răspândirea informației prin intermediul internetului a încurajat libertatea și dezvoltarea umană. Internetul este folosit pentru promovarea drepturilor omului, ce include libertatea exprimării, manifestării religioase, adunării pașnice, dreptului la informație și educație – ceea ce în sens direct sprijină și ajută organizarea democratică. Așadar prin intermediul unei promovări digitale, e-democrația pune drepturile omului în centrul unei societăți.

Internetul are un număr considerabil de trăsături ce ne permite să ne gândim despre acesta ca despre un mediu democratic. În forma actuală democrația este una reprezentativă, ce se manifestă printr-o alegere din partea societății a unor reprezentanți care ar elabora legi și politici. Aceasta nu este o democrație directă, în care oamenii ar putea determina situația politică neocolit.

Care este efectul E-Democrației?

E-democrația oferă un acces sporit comunității electronice asupra proceselor și alegerilor politice. Dezvoltarea e-democrației este legată de factori interni complexi, cum ar fi normele politice și presiunile cetățenilor și, în general, de modelul particular al democrației implementate. E-democrația este, prin urmare, puternic influențată de factorii interni ai unei țări și de factorii externi ai teoriei inovatoare și difuzării acesteia. În această nouă generație, în care internetul și rețelele guvernează viața de zi cu zi a fiecăruia, este mai convenabil ca oamenii să fie informați despre guvern și politicile prin această formă de comunicare.

Care sunt cerințele pentru E-Democrație?

E-Democrația este posibilă printr-o relevanță înaltă a participării, construcția socială a incluziunii, sensibilitatea la individ și flexibilitatea participării. Internetul oferă un sentiment de relevanță în participare, permițând vocea fiecăruia să fie ascultată și exprimată. O structură de incluziune socială este furnizată și printr-o mare varietate de site-uri internet, grupuri și rețele sociale, toate reprezentând puncte de vedere și idei diferite. Sensibilitatea față de nevoile individului se realizează prin capacitatea de a exprima opinia individuală în mod public și rapid. În cele din urmă, Internetul este un domeniu extrem de flexibil de participare; este ieftin și disponibil pe scară largă pentru public. Prin aceste patru direcții, e-Democrația și implementarea internetului pot juca un rol activ în schimbarea societății.

Procesul e-democratic este împiedicat de decalajul digital dintre participanții activi și cei care nu participă la comunitățile electronice. Avocații e-democrației pot susține mișcările guvernului pentru a elimina acest decalaj. Diferența dintre e-guvernare și e-democrație între lumile dezvoltate și cele în curs de dezvoltare a fost atribuită decalajului digital. Obiecțiile practice includ discrepanța digitală dintre cei cu

acces și cei fără, precum și costul de oportunitate al cheltuielilor privind inovațiile în domeniul e-democrației. Există, de asemenea, scepticismul cu privire la impactul pe care îl pot avea prin participarea online.

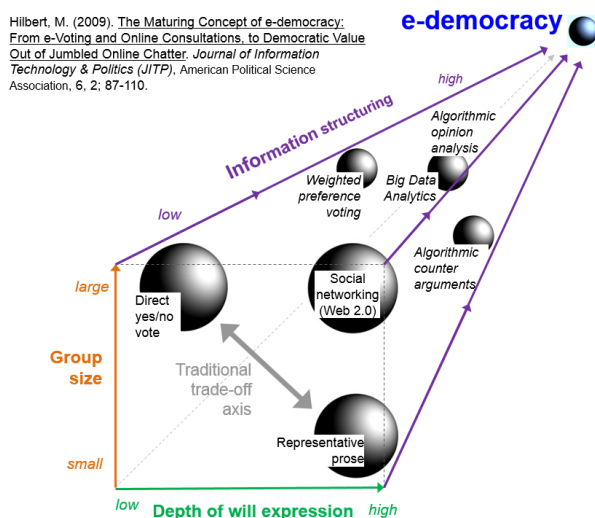
Guvernul trebuie să fie în măsură să garanteze că comunicațiile online sunt sigure și că nu încalcă confidențialitatea cetățenilor. Acest lucru este deosebit de important atunci când se analizează votul electronic. Un sistem de vot electoral este mult mai complex decât alte sisteme de tranzacții electronice, iar mecanismele de autentificare utilizate trebuie să poată împiedica riglarea voturilor sau amenințarea de rigidizare. Aceasta poate include utilizarea de carduri inteligente care să permită verificarea identității alegătorului, asigurând, în același timp, confidențialitatea votului exprimat. Votarea electronică în Estonia este un exemplu de metodă de cucerire a problemei identității de confidențialitate inerente sistemelor de vot pe internet. Cu toate acestea, obiectivul ar trebui să fie acela de a asigura echivalența cu securitatea și confidențialitatea sistemelor manuale actuale.

Pentru a atrage oamenii să se implice în consultări și discuții on-line, guvernul trebuie să răspundă oamenilor și să demonstreze în mod activ că există o relație între angajamentul cetățeanului și rezultatul politicii. De asemenea, este important ca oamenii să se poată implica în proces, într-un timp și în locul care este convenabil pentru ei, dar și atunci când opiniile lor vor conta. Guvernul va trebui să se asigure că structurile există pentru a face față participării crescute.

Pentru a se asigura că problemele sunt dezbătute într-un mod democratic, incluziv, tolerant și productiv, rolul pe care îl pot juca intermediarii și organizațiile reprezentative ar trebui să fie luat în considerare. Pentru a consolida eficacitatea drepturilor legale existente privind accesul la informațiile deținute de autoritățile publice, cetățenii ar trebui să aibă dreptul la o deliberare publică și o moderare eficientă.

Care sunt metodele de interacțiune în E-Democrație?

E-democrația este utilizarea tehnologiilor și strategiilor de informare și comunicare în procesele politice și de guvernare. E-democrația are potențialul de a depăși compromisul tradițional între mărimea grupului care participă la procesul democratic și profunzimea exprimării voinței (a se vedea figura). În mod tradițional, mărimea mare a grupului a fost realizată cu vot simplu, în timp ce profunzimea expresiei voinței a fost limitată la opțiuni predefinite (ceea ce este pe buletinul de vot), în timp ce adâncimea voinței a fost atinsă prin limitarea numărului de participanți prin democrația reprezentativă). Revoluția social media Web 2.0 a demonstrat că atât dimensiunile mari ale grupurilor, cât și profunzimea voinței vor fi exprimate, dar expresiile voinței în mass-media sociale nu sunt structurate și este dificil (adesea subiectiv) să le înțeleagă (vezi tabelul). Noile tehnici de prelucrare a informațiilor, inclusiv analizele big data și webul semantic, au arătat modalități de a utiliza aceste posibilități pentru implementarea viitoarelor forme de e-democrație. Deocamdată, procesul de e-democrație se realizează prin tehnologii cum ar fi liste de trimiteri electronice, rețele peer-to-peer, programe de colaborare, wiki-uri, forumuri pe Internet și bloguri.

Care sunt punctele slabe a E-Democrației?

Tehnologiile informaționale și de comunicații pot fi folosite atât în scopuri democratice, cât și antidemocratice (de exemplu, atât controlul coercitiv cât și participarea pot fi stimulate de tehnologia

digitală) . Lucrarea lui George Orwell „1984” este un exemplu al unei utilizări anti-democratice a tehnologiei.

Totodată se constată ca e-democrația înafara unui control riguros ar oferi potențialul guvernării directe de a tinde spre polarizarea opiniilor, a populismului și a demagogiei.

Într-o națiune cu cenzură guvernamentală gravă, e-democrația nu poate fi utilizată în măsura sa. Guvernele implementează adesea represiuni pe internet în timpul protestelor politice răspândite. În Orientul Mijlociu, în 2011, de exemplu, cazurile multiple de întreruperi pe internet au fost numite "Arab Crackdown Net". Lista țărilor care au fost raportate că au inițiat blocarea internetului este una lungă. Libia, Egipt, Bahrain, Siria, Iran și Yemen sunt toate țările ale căror lideri au pus în aplicare cenzura completă a internetului ca răspuns la multitudinea de demonstrații pro-democratice din țările respective. Aceste blocări au fost în primul rând puse în aplicare pentru a preveni scurgerea de filme de pe telefonul mobil care conțineau imagini ale represiunii guvernamentale violente împotriva protestatarilor.

Care sunt modele reale de implementare a E-Democrației?

Trecerea radicală de la guvernul reprezentativ la democrația directă mediată de internet nu este probabilă. Cu toate acestea, susținătorii consideră că un "model hibrid" care folosește internetul pentru a permite o mai mare transparență guvernamentală și participarea comunității la luarea deciziilor este la orizont. Alegerea comisiei, deciziile locale ale orașelor și ale orașelor, deciziile centrate pe oameni ar fi mai ușor de facilitat. Principiile democrației nu se schimbă atât de mult ca și instrumentele utilizate pentru a le susține. E-democrația nu ar fi un mijloc de punere în aplicare a democrației directe, ci mai degrabă un instrument care să permită o democrație mai participativă, așa cum există acum.

Democrația virtuală este un sistem politic global în care oamenii din toate speciile și rasele inteligente se adună pentru a propune și a vota legi pe forumuri de internet cum ar fi virtual-democracy.org și democratie-atlanta.org

Acest sistem a fost redescoperit de către Lucian Ilea în ianuarie 2016, când a creat un site web cu 9 domenii și 63 subdomeniri care prezintă prezentări ale sistemului de Democrație Virtuală în limbile română și engleză pe democratie-virtuala.com și atlantia.online cu forumurile de vot propriu-zis găsite pe democratie-atlanta.org și virtual-democracy.org. Pentru a atrage oameni există secțiuni dedicate muzicii și filmului pe muzica.space, poze de pe e-world.site și un magazin on-line de calculatoare găsit la ihl.space și ihl-data.com

Site-urile au funcționat timp de 2 ani între ianuarie 2016 și noiembrie 2017.

Susținătorii e-democrației prevăd uneori o tranziție de la o democrație reprezentativă la o democrație directă realizată prin mijloace tehnologice și văd această tranziție ca un scop final al e-democrației. Într-o democrație directă electronică (EDD) (cunoscută și sub numele de guvernare open source sau e-democrație în colaborare), oamenii sunt implicați direct în funcția legislativă prin mijloace electronice. Cetățenii votează electronic prin legislație, scriu noi legi și recunosc reprezentanții (dacă se păstrează reprezentanții).

Tehnologia pentru susținerea EDD a fost studiată și dezvoltată la Institutul de Tehnologie din Florida, unde tehnologia este utilizată împreună cu organizațiile studențești. Numeroase alte proiecte de dezvoltare software sunt în curs de desfășurare, împreună cu multe proiecte de susținere și conexe. Mai multe dintre aceste proiecte colaborează acum pe o arhitectură transfrontalieră, sub umbrela proiectului Metagovernment.

EDD ca sistem nu este implementat pe deplin într-un guvern politic oriunde în lume, deși se formează în prezent mai multe inițiative. Ross Perot a fost un avocat proeminent al EDD atunci când a susținut "primăriile electronice" în timpul campaniilor sale prezidențiale din 1992 și 1996 în Statele Unite. Elveția, deja parțial guvernată de democrația directă, face progrese către un astfel de sistem. Senatorul On-Line, un partid politic australian înființat în 2007, propune instituirea unui sistem EDD, astfel încât australienii să poată decide în ce mod senatorii votează fiecare proiect de lege. O inițiativă similară a fost înființată în 2002 în Suedia, unde partidul Direktdemokraterna, care funcționează pentru parlamentul suedez, oferă membrilor săi puterea de a decide acțiunile partidului asupra tuturor sau anumitor domenii de decizie sau de a utiliza un proxy cu rechemare imediată pentru unul sau mai multe domenii.

Democrația lichidă sau democrația directă cu proxy delegat ar permite cetățenilor să aleagă un proxy să voteze în numele lor, păstrând în același timp dreptul de a-și împărtăși propriul vot asupra legislației. Votarea și numirea proxy-urilor ar putea fi efectuate electronic. Luând în continuare acest lucru, proxy-urile ar putea forma lanțuri proxy, în care dacă A numește B și B numește C și nici A și B nu votează asupra unui proiect de lege, ci C, votul C va conta pentru toți cei trei. Cetățenii ar putea, de asemenea, să-și clasifice proxy-urile

în ordinea preferinței, astfel încât, dacă proxy-ul lor de alegere nu reușește să voteze, votul lor poate fi exprimat prin proxy-ul lor de a doua alegere.

O formă propusă de e-democrație este ”wikidemocracy”, cu un legislator guvernamental al cărui cod de legi era un wiki editabil, cum ar fi Wikipedia. J Manuel Feliz-Teixeira crede că avem resurse astăzi pentru a implementa wikidemocracy. El prevede și un sistem wiki în care ar exista trei aripi de roluri legislative, executive și judecătorești pentru care fiecare cetățean ar putea avea o voce cu acces liber la wiki și o identitate personală pentru a reforma continuu politicile până în ultima zi a lunii decembrie. Avantajele wikidemocrației includ un sistem fără costuri prin înlăturarea alegerilor, lipsa parlamentului sau a reprezentanților, deoarece cetățenii se reprezintă în mod direct și cu ușurința de acces la opinie.

Wikidemocrația este folosită și pentru a reprezenta instanțe mai limitate ale e-democrației, cum ar fi în Argentina, în august 2011, în care dosarele de votare ale alegerilor prezidențiale au fost puse la dispoziția publicului în formă on-line, pentru verificare. Termenul a fost, de asemenea, folosit într-un mod mai general pentru a se referi la valorile și mediile democratice oferite de wiki.

Unii din Finlanda au întreprins recent un experiment în wikidemocracy prin crearea unui ”program de guvernare umbră” pe Internet, în esență o compilație a viziunilor și aspirațiilor politice ale diferitelor grupuri din Finlanda, pe un wiki.

Referințe:

1. Andrew Chadwick, ”E-democracy political science”, 2018, articol în Ecielopedia Britannica, mod de acces <https://www.britannica.com/topic/e-democracy>
2. John Richardson & Jed Emerson, ”eDemocracy: An Emerging Force for Change Mapping the ecosystem for impact and investment” 2018 mod de acces https://ssir.org/articles/entry/edemocracy_an_emerging_force_for_change
3. Martin Hilbert ”The Maturing Concept of e-democracy: From e-Voting and Online Consultations, to Democratic Value Out of Jumbled Online Chatter” mod de acces <http://martinhilbert.net/e-democracyHilbertJITP.pdf>